

N:o 35.

Ank. till Riksdagens kansli den 17 mars 1896, kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående
efterskänkande af viss del af kronans rätt till danaarf
efter snickaren Per Gustaf Rilén.*

(I. A.)

I ofvannämnda till statsutskottet remitterade proposition (n:o 33) af den 7 februari innevarande år meddelas, att snickaren Per Gustaf Rilén och hans hustru Charlotta Rilén, född Hagström, i inbördes testamente af den 16 september 1849 bestämt, att den af makarne, som öfverlefde den andra, skulle »med fullkomlig eganderätt» behålla allt hvad i boet finnes. Den 7 augusti 1885 hade hustrun aflidit, efterlemnande sin bemålde man och såsom enda kända arfvinge brorsdottern Johanna Lovisa Fock, född Hagström, enka efter styrmannen Carl Fritiof Fock. Mannen Rilén afled den 22 juli 1892 vid Sundbyberg i Stockholms län utan att efterlemna kända arfvingar. Den efter honom den 20 oktober samma år förrättade bouppteckning utvisade en behållning af 4,664 kronor 39 öre.

Efter Riléns död hade enkan Fock, under uppgift att Rilén i lifstiden gjort muntligt testamente till hennes förmån, låtit till bestyrkande häraf och i bevakningsändamål vid Sollentuna häradsrätt såsom vittnen den 23

januari 1893 afhöra filaren Anders Lindberg från Sundbyberg och hans hustru Margaretha Elisabeth Lindberg, född Ek, dervid, enligt hvad af det vid förhöret förda protokoll inhemtats, bemälda personer intygat: 1:o *Lindberg*, att vittnet åtskillig tid, innan Rilén aflidit, vid ett tillfälle besökt Rilén i dennes bostad, dervid Rilén för vittnet omtalat, att han förut skickat efter en son till enkan Fock, för att denne skulle sätta upp Riléns testamente, men att den sistnämndes dåvarande tjennarinna, vid namn Augusta Wiberg, sagt Rilén, att det ej ginge an, att sonen Fock skulle skriva testamente, hvarigenom hans moder finge något sig tillerkänt, samt att Rilén vid samma tillfälle sagt, att enkan Fock skulle »ha allt», fastän det nog icke ginge an, att hennes son skrefve hans testamente; och hade Rilén vid samma tillfälle fält yttrande om, att de så kallade »utilisterna» skulle få en summa af ett- eller tvåhundra kronor utaf hans qvarlåtenskap; 2:o) *hustru Lindberg*, att vittnet, som sedan fem år tillbaka skött Rilén och äfven varit hos honom samma dag han aflidit, vid upprepade tillfällen hört Rilén yttra, att han icke hade någon annan slägting än enkan Fock, hvilken han ville skänka all sin qvarlåtenskap; att Rilén vid något tillfälle för vittnet omtalat, att enkan Focks son på hans begäran varit hos honom för att uppsätta ett testamente till enkan Fock, ehuru sådant icke blifvit uppsatt, af anledning att förenämnda Augusta Wiberg sagt Rilén, att det icke ginge för sig, att sonen skrefve testamente till moderns fördel, samt att Rilén jemväl vid ett tillfälle yttrat, att Augusta Wiberg icke skulle bekomma något efter honom. Härjemte hade vittnena sammanstående intygat, att de åtta dagar innan Rilén aflidit, under det att han ännu varit vid full sans och egt klart förstånd, samtidigt innevarit hos honom, dervid Rilén till vittnena yttrat, att hustru Fock »skulle hafva allt», hvarjemte han tillagt en önskan, att vittnena skulle gå efter en kamrer Norman för att härom uppsätta skriftligt förordnande, ehuru denne af någon anledning icke sedermera infunnit sig.

Då några arfvingar efter Rilén icke inom natt och år från dödsfallet anmält sig, hade, enligt hvad i den kongl. propositionen vidare meddelas, kammaradvokatfiskalsembetet till Sollentuna häradsrätt instämt enkan Fock äfvensom vaktmästaren i Stockholms stads förmyndarekammar Gustaf Liljeqvist, den sistnämnde i egenskap af god man för Riléns okända arfvingar, med yrkande att, då ofvan omförmälda af Rilén fällda yttranden icke vore att anse såsom i laga ordning tillkommet testamente, enkan Focks anspråk på qvarlåtenskapen efter Rilén måtte ogillas och

qvarlåtenskapen såsom danaarf tillerkännas Kongl. Maj:t och kronan, äfvensom Liljeqvist förpligtas att redovisa qvarlåtenskapen jemte ränta. Genom utslag den 4 december 1894 hade häradsrätten förklarat de af enkan Fock såsom testamente bevakade muntliga yttranden af Rilén icke utgöra hinder för Kongl. Maj:t och kronan att komma i besittning af qvarlåtenskapen efter Rilén, hvarjemte Liljeqvist förpligtats att i sin ofvanberörda egenskap afgifva redovisning öfver sin förvaltning. Sedan enkan Fock och Liljeqvist hos Svea hofrätt fullföljt talan mot häradsrättens berörda utslag, hade samma utslag genom hofrättens den 20 december 1895 meddelade, numera laga kraftvunna dom blifvit fastställt.

Redan innan häradsrättens utslag meddelades, hade i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift enkan Fock, med åberopande af hvad vid ofvan omförmälda vittnesförhör förekommit, anhållit, att kronans rätt till ifrågavarande qvarlåtenskap måtte till hennes förmån efterskänkas, dervid enkan Fock medelst intyg af vederbörande pastorsembete och roteman i Stockholm styrkt, att hon vore född den 1 augusti 1834 och befunne sig i torftiga och knappa omständigheter. Samtidigt hade jemväl Liljeqvist i särskild ansökning hos Kongl. Maj:t anhållit, att han, som på god tro till enkan Fock af boets tillgångar utlemnade dels kontant 10 kronor och dels åtskillig, å en ansökningen bifogad förteckning upptagen lösegendom till ett värde af sammanlagdt 301 kronor 50 öre, måtte, derest qvarlåtenskapen efter Rilén komme att såsom danaarf tillfalla kronan och enkan Focks berörda framställning ej vunne afseende, varda befriad från redovisningsskyldighet för hvad han sålunda till enkan Fock utlemnade.

I anledning af berörda ansökningar hade utlåtande afgifvits af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län, som icke funnit skäl föreligga att tillstyrka efterskänkande af ifrågavarande danaarfsmedel ens i den del, Liljeqvists ansökning afsåge.

Kammaradvokatfiskalsembetet, som jemväl blifvit öfver ansökningarne hört, hade i sitt utlåtande anført, att Liljeqvist numera till embetet redovisat ej mindre den till enkan Fock utlemnade egendomen med dess å den vid ofvanberörda ansökning fogade förteckning upptagna värde, än äfven boets öfriga behållning, eller tillsammans 5,306 kronor 40 öre, som sedermera inlevererats i kronans kassa; att emellertid danaarfvat i sin helhet, sedan den embetet tillkommande aktoratsprovisionen utanordnats, utgjorde ett ograveradt belopp af 4,775 kronor 76 öre, som i statskontoret inestode; att, enligt hvad embetet inhemtat, enkan Fock till sitt uppehälle användt den af Liljeqvist till henne på god tro utlemnade

egendom; samt att, på sätt instrument öfver den 1 september 1885 för rättad bouppteckning efter Riléns framlidna hustru, ofvanbemälda Charlotta Rilén, född Hagström, utvisade, behållningen i boet då utgjorde 3,820 kronor, hvaraf enkan Fock såsom enda kända och närmaste arfvinge lagligen bort tillkomma hälften eller 1,910 kronor, derest ofvannämnda inbördes testamente mellan makarne ej funnits eller samma testamente afsett endast dispositionsrätten till egendomen under den efterlevande makens lifstid; och hade kammaradvokatfiskalsembetet, då det under sådana förhållanden syntes billigt, att kronan till enkan Focks förmån afstode från den på nu antydda omständigheter grundade rätt, i betraktande jemväl af enkan Focks styrkta fattigdom, tillstyrkt, att ansöknin-garne måtte på det sätt bifallas, att af ifrågavarande danaarfsmedel finge utbetalas dels till enkan Fock 1,598 kronor 50 öre, motsvarande skil-naden mellan nyss berörda 1,910 kronor och bouppteckningsvärdet af den löseegendom jemte det kontanta belopp, enkan Fock redan bekommit, dels ock till vaktmästaren Liljeqvist 311 kronor 50 öre.

Med afseende af hvad i ärendet sålunda förekommit, har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva, att af ifrågavarande danaarfs-medel måtte utbetalas till enkan Johanna Lovisa Fock, född Hagström, ett tusen femhundra nittioåtta kronor 50 öre samt till vaktmästaren Gustaf Liljeqvist trehundraelfva kronor 50 öre.

Utskottet, som emot hvad Kongl. Maj:t i förenämnda hänseende föreslagit icke haft något att erinra, hemställer alltså,

att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition må af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 17 mars 1896.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
